

$$P\{u(t) < u_n(t); t = \overline{1, T}\} < \varepsilon. \quad (17)$$

Величина $u_n(t)$ є функцією від випадкових величин $ZV(t)$, $X(t)$, $X_{re}(t)$.

Підвищення платоспроможності компанії можливе шляхом реалізації таких стратегій: збільшення статутного капіталу, збільшення додаткового капіталу, збільшення нерозподіленого прибутку, який є джерелом резервного капіталу і різноманітних фондів. З цього випливає, що шляхом максимізації операційного прибутку можна одночасно реалізувати дві цілі – забезпечення адекватної віддачі на вкладений засновниками (акціонерами) капітал і мінімізація ймовірності банкрутства страхової компанії.

Висновки. Результати моделювання – оцінка ймовірності банкрутства страхової компанії, а також математичні сподівання та дисперсії прибутковості – дають можливість власникам (і фінансовим менеджерам) страховика визначити оптимальну стратегію управління залежно від їх схильності до ризику з врахуванням законодавчих обмежень.

1. Daykin C.D., Pentikainen T., Pesonen M. *Practical Risk Theory for Actuaries*. – Chapman and Hall, 1994.
2. Форд И. Причины ухода со сцены страховых компаний // *Материалы VI Всероссийской конференции по перестрахованию „Перестрахование на современном этапе: тенденции, проблемы, поиски решения“ (21–22 марта 2002 года)*. – Доступны с: <http://www.allinsurance.ru/reinsur>.
3. Асабина С., Горский С. *Основы финансового менеджмента и бухгалтерского учета в страховой компании* // *Страховое дело*. – 1997. – № 9. – С. 14–20.
4. Проект Положення про порядок формування розміщення та обліку страхових резервів з видів страхування інших, ніж страхування життя // *Україна-бізнес*. – 2000. – №36. – С. 12.
5. Едаков А. Об оптимальной перестраховочной защите // *Страховое дело*. – 2001, октябрь. – С. 44–47.
6. Измайлов В. Г. Метод создания оптимальной перестраховочной программы // *Страховое дело*. – 2002. – № 5. – С. 24–34.
7. Ротарь В.И., Шоргин С.Я. О перестраховании рисков и величине собственного удержания страховой компании // *Экономика и математические методы*. – 1996. – Т. 32, – вып. 4. – С. 124–131.
8. Корнеев С.В. Особенности факультативного перестрахования XL // *INRE*. – № 8. – С. 16–21.

УДК 658

С.Г. Дмитрук

Буковинський державний фінансово-економічний інститут

ЕКОНОМІЧНА ІНФОРМАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

© Дмитрук С.Г., 2004

У забезпеченні ефективного управління діяльністю підприємства рівень формування та використання економічної інформації займає найважливіше значення, оскільки впливає на якість прийнятих управлінських рішень. Визначено головні ознаки інформації в галузі управління.

The economic information is the very important commodity in the real management of activity enterprise. The article deals of information's features and the technologies, basic types of operations with the information. One of the most important facts in development Ukrainian economy is providing investors with real economic information.

Постановка проблеми. Збільшення інформаційних потоків в житті країни та повсюдне впровадження новітніх інформаційних технологій свідчить про інтенсивну інформатизацію сучасного суспільства. Інформація підвищує ефективність всіх дій підприємництва, а знання, закладені в інформації, стають реальною силою в процесі їх матеріалізації у виробництві.

Аналіз останніх досліджень і результатів. Поняття обліку нерозривно пов'язане з уявою про інформацію. Облік завжди підпорядкований необхідності інформувати кого-небудь про що-небудь, тому вихідний матеріал і кінцевий продукт будь-якого обліку – це визначена інформація. Для того, щоб зрозуміти внутрішній механізм, що перетворює деяку роботу чи процес в облік, необхідно з'ясувати, що собою являє інформація і які її основні закономірності.

У 1949 р. Клод Шеннон і Уоррен Уівер у своїй роботі «Математична теорія зв'язку» визначили формулу обчислення кількості інформації, відповідно до якого обсяг інформації зростає зі зменшенням імовірності окремого повідомлення. На їхню думку, інформація визначається як ступінь свободи якого-небудь (якої-небудь системи) вибору у виділенні повідомлення. Таким чином, у ситуації, коли кількість можливих повідомлень велика, кількість інформації, вироблена цією системою, теж велика. Іншими словами, кількість інформації визначається (у простих ситуаціях) як логарифм доступних виборів. Формула Шеннона й Уівера має вигляд

$$H = K \sum_{i=1}^n P_i \log P_i,$$

де H — кількість інформації в системі з вибором повідомлень, з ймовірностями ($P_1, P_2, \dots, P_n$); K – константа, що залежить від одиниці виміру [13].

Наведена формула еквівалентна тій, яку розробив М. Планк для визначення термодинамічної ентропії:

$$S = K \log W,$$

де S — ентропія системи; W — імовірність стану системи; K – константа Больцмана [12].

Ентропія (поняття, що прийшло зі сфери термодинаміки і одержало велике поширення в інших наукових дисциплінах) — це кількість безладу в будь-якій динамічній системі. Усім складним організмам постійно загрожує тенденція до зростання безладу, що переходить врешті-решт у повний хаос. Однак певні організми влаштовані настільки тонко і ефективно, що вони в стані протистояти (принаймні, тимчасово) тенденції до безладу [2].

Учені дуже довго не могли прийти до єдиної думки з приводу того, що ж собою являє інформація. Одні вважають (у тому числі і прихильники адекватності інформації й ентропії), що інформацією володіють будь-які об'єкти і явища. Наприклад, радянський математик Урсул А.Д. вважав, що інформація є загальною властивістю матерії — від найпростіших неорганічних форм до людського суспільства [11].

Інші ж заперечують зв'язок поняття інформації з ентропією чи зі станом матерії поза вузько визначеними системами керування. З цього приводу Н.І. Жуків писав: «Деякі автори вважають, що інформаційні явища властиві всім процесам неорганічної природи... Така неоднозначність розуміння цієї категорії створює відомі труднощі у розвитку теорії інформації... Інформація, на наш погляд, може бути визначена як упорядкована зміна, використовувана з метою керування» [4].

Складність відповіді на питання про те, що ж є справжньою інформацією, полягає в різниці відправних точок, що розглядаються як аксіоми, і не вимагають доказів.

Цікавою в цьому плані є точка зору Ю.М. Василевича, який вважає, що інформація — є мірою зворотного зв'язку вторинного і первинного мислення і мови, тому що вона необхідна для життя (тобто саморух в умовах випереджального відображення антиентропійній щодо загальних відносин). І далі: людська мова і друга сигнальна система – знаряддя переробки системою, що зберігається та пізнається, у своїй дійсності інформації – міри спрощень у зворотному зв'язку – суб'єкт-об'єкт [1].

Постановка задач. Управління народним господарством — складний динамічний процес. На будь-якому об'єкті управління з плином часу змінюються параметри і характеристики, які описують стан системи. Один стан безперервно замінюється іншим. Для управління процесами господарської діяльності слід врахувати ці зміни, а також навчитися прогнозувати їх і управляти ними. Тому вироблення управлінських рішень — це зрештою безперервний процес перетворення інформації [8].

Усі процеси життєдіяльності людського суспільства просуваються за допомогою інформації, яка є формою зв'язку між об'єктом, який передає повідомлення, і тим, хто прийматиме його.

Виклад основного матеріалу. Термін «інформація» (лат. information) означає пояснення, викладання, повідомлення. Відомо багато визначень цього поняття, які даються за різних підходів до нього в різних наукових галузях. Наприклад, під інформацією вважають ті відомості, які зменшують ступінь невизначеності нашого знання про конкретний об'єкт.

Інформація — це сукупність відомостей (даних), які сприймають з навколишнього середовища (вхідна інформація), видають у навколишнє середовище (вихідна інформація) або зберігають всередині певної системи [5].

Пригадаємо ще одне відоме тлумачення терміна «інформація» — як об'єкта зберігання, передачі і обробки даних. Такий зміст вкладається в інформацію в разі технологічного до неї підходу. Мають право на існування інші погляди на зміст інформації, якщо вони обґрунтовані відповідними науковими та прикладними позиціями.

Кожна наукова галузь, а також людська практика пов'язані зі «своєю» інформацією. Економічна наука, господарська діяльність суспільства пов'язані з інформацією, яка називається економічною. Економічна інформація як поняття, з одного боку, належить до категорії «інформація», а з іншого, — нерозривно пов'язана з економікою та управлінням народним господарством. Тому на економічну інформацію можна поширити різні тлумачення, притаманні інформації, але водночас підкреслити її особливості, які впливають з економічних категорій.

Економічна інформація є інструментом управління і водночас належить до його елементів, її потрібно розглядати як один із різновидів управлінської інформації, яка забезпечує розв'язування задач організаційно-економічного управління народним господарством. Отже, економічна інформація являє собою сукупність відомостей (даних), які відбивають стан або визначають напрямок змін і розвитку народного господарства та його ланок.

Якщо підійти до поняття економічної інформації з кібернетичних позицій, то інформаційний процес управління можна кваліфікувати як перетворення первинних відомостей (вхідних даних) на економічну інформацію, необхідну для прийняття рішень, які спрямовані на забезпечення заданого стану народного господарства і оптимального його розвитку [8].

Основним законодавчим актом, який визначає «інформаційні відносини, що виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави при одержанні, використанні, поширенні і збереженні інформації», є Закон України «Про інформацію» [6].

Відповідно до цього закону інформація — це задокументовані або привселюдно оголошені дані про події і явища, що відбуваються в суспільстві, державі і довікллі [6].

Економічна інформація невіддільна від інформаційного процесу управління, який відбувається у виробничій або невиробничій сферах. Тому економічна інформація використовується в усіх галузях народного господарства і у всіх органах загальнодержавного управління.

Економічна інформація — один з найбільш масових різновидів інформації, що відображає процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ та послуг.

Економічні дані стають інформацією, якщо їх споживач розв'язує певне завдання управління. Іншими словами, *економічна інформація* — це економічні дані, які використовуються в управлінні.

Економічна інформація розглядається в прагматичному, семантичному і синтаксичному аспектах. *Прагматичний аспект* пов'язаний із розглядом цінності, корисності використання економічної інформації для вироблення правильного управлінського рішення. Це дає змогу виокремити потрібну інформацію для кожного рівня управління. *Семантичний аспект* забезпечує вивчення значеннєвого змісту (чи змістового навантаження) інформації, визначення зв'язку між її складовими частинами. *Синтаксичний аспект* дає можливість встановити параметри інформаційних потоків, розглянути форми подання інформації, її носії, способи кодування [5].

Економічна інформація є предметом автоматизованого оброблення. Вона має багато особливостей, що впливають на способи її збирання, реєстрації та використання.

Ці особливості полягають у тому, що, будучи єдиною для всього народного господарства, вона [5]:

- має тенденцію до постійного збільшення обсягів даних;
- відображає різнобічну діяльність підприємств, організацій через систему натуральних, вартісних та інших показників;
- є цифровою, алфавітною та алфавітно-цифровою, має лінійну форму подання;
- в основній своїй масі дискретна (від лат. *discretus* — поділений, переривчастий), фіксується на матеріальних носіях;
- характеризується масовістю та великими обсягами, тривалістю збереження і необхідністю накопичення, повторюваністю циклів виникнення й оброблення у встановлених часових межах;
- має складну структуру.

Економічна інформація налічує багато різновидів, що виділяються на підставі відповідних класифікаційних схем. Вона може відбивати певні події, явища, процеси, що вже відбулися або мають відбутися.

Прогнозована інформація пов'язана з функцією прогнозування, планова — з плануванням (перспективним, техніко-економічним, оперативно-виробничим), облікова — з бухгалтерським, фінансовим, господарським обліком, інформація аналізу господарської діяльності — з функцією економічного аналізу, оперативного управління і регулювання — з відповідними функціями [8].

Економічна інформація є не тільки інструментом, а й елементом управління. За технологічного підходу до управління, коли воно подається як інформаційний процес, інформація є об'єктом збирання, передачі, збереження, оброблення. При цьому "сиря" (необроблена) інформація є предметом праці в інформаційному процесі управління, а "готова" (оброблена) — продуктом праці.

Людина створила природну інформаційну систему, оскільки існувала потреба постачати виробництву інформацію, необхідну для контролю та прийняття управлінських рішень, навчилася збирати цю інформацію, обробляти і передавати її за призначенням.

Економічна інформація має задовольняти такі вимоги [5]:

- точність — забезпечувати її однозначне сприйняття всіма споживачами;
- вірогідність — визначати допустимий рівень спотворення як вхідної, так і результативної інформації, на якому зберігається ефективність функціонування системи;
- оперативність — відображати старіння інформації з часом і втратою актуальності (цінності). Несвоєчасність надходження інформації зумовлює запізнення в прийнятті рішень.

З економічної точки зору інформація має такі ознаки [9]:

- складність однозначної фіксації споживача;
- неможливість однозначної вартісної оцінки отриманого обсягу інформації;
- невизначеність корисності інформації; швидке старіння інформації порівняно із моральною зношеністю основних фондів і матеріальних цінностей;
- необхідність наявності "фільтрів", які просіюють великі потоки інформації й відбирають з них корисну для конкретних споживачів.

Формування інформаційної бази діяльності підприємств проводиться відповідно до певних вимог, а саме: достовірності інформації, достатності її обсягу, своєчасності передачі і подання та естетичності [7].

Економічна інформація повинна бути корисною для потреб управління. Збирати необхідно не будь-яку інформацію, а ту, яка буде необхідною для певних суб'єктів з метою розв'язання конкретних аналітичних завдань, тобто вона повинна бути адресною. Витрати на її збір повинні порівнюватися з ефектом від її використання.

Достовірність економічної інформації, тобто її відповідність господарським явищам, визначає об'єктивність результатів аналізу, правильність, обґрунтованість його висновків і пропозицій. Використання в аналізі недостовірних даних викривляє уявлення про реальну економічну дійсність і приводить до неправильних рішень. Тому уся відібрана для аналізу інформація повинна підлягати детальній перевірці.

Дотримання вимог достатності означає, що для якісного проведення аналізу потрібно мати усю необхідну для цього інформацію. Якщо даних недостатньо, стан об'єкта управління буде вивчений неповно, що переважно призводить до необґрунтованих, помилкових рішень.

Небажаний також надлишок інформації, оскільки збільшуються витрати на збір і опрацювання непотрібних даних, що приводить до збільшення загальних витрат на управління, продовжується період створення інформаційної бази і проведення аналізу, а це, своєю чергою, викликає запізнення у прийнятті необхідних управлінських рішень.

Вимога своєчасності реєстрації і передачі економічної інформації пов'язана з необхідністю скорочення часу між виникненням відхилень від запрограмованих параметрів об'єкта аналізу і прийняттям заходів з їх ліквідації.

Інформація, що використовується в аналізі господарської діяльності підприємств повинна бути грамотно, охайно, привабливо відображена на матеріальних носіях. Слід зазначити, що культура складання річного звіту як джерела інформації є неабияким способом реклами діяльності підприємства. Від того, наскільки грамотно і охайно він складений, залежить успіх підприємства в діловому світі.

Ключовою ланкою в ринковій економіці є інформованість керівного й адміністративно-управлінського апарату, створення інформаційного сервісу для осіб, які приймають рішення (ОПР), збільшення інтелектуального продукту, виробленого суспільством. Інформація є продуктом творчих сил людства. Вміле використання її сприяє науково-технічному прогресу.

Інформаційна сфера діяльності людини давно стала визначальним чинником розвитку економіки, техніки, науки. За даними ЮНЕСКО більше половини зайнятого населення розвинених країн бере особисту участь у процесах виробництва і поширення інформації (у США — 56 % від загальної кількості працюючих), близько половини національного продукту цих країн пов'язано з інформаційною діяльністю суспільства [5].

Чисельність службовців, які займаються інформаційною діяльністю, є одним із показників рівня інформатизації суспільства. Це – виробники, оброблювачі, розповсюджувачі інформації, персонал, який обслуговує ЕОМ. Інформатизація суспільства стає однією з визначальних сторін сучасного господарського життя. Інформація перетворилася на найважливіший ресурс суспільства, стала невід'ємною складовою господарської діяльності на всіх рівнях. Це такий самий принциповий чинник розвитку, як сировина й енергія.

У процесі господарської діяльності (виробництва) ресурси перетворюються на продукцію (послуги). Капітал використовується для закупівлі матеріалів, енергії, будівництва складальних ліній. Матеріали, енергія, праця використовуються в процесі виробництва продукції. З переходом від ручних способів збирання, реєстрації, оброблення, передачі інформації до автоматизованих принципово змінилося ставлення управлінського персоналу до інформації.

Необмежені можливості в оперуванні інформацією за допомогою ЕОМ дали змогу перетворити її на ресурс, від стану якого залежить розвиток економіки будь-якого об'єкта і країни загалом. Поряд з енерго- та фондоозброєністю потрібна *інформаційна озброєність*, яка визначає ступінь застосування прогресивних технологій.

Інформаційні ресурси є продуктом інтелектуальної діяльності найбільш кваліфікованої і творчо активної частини працездатного населення. Надійність, своєчасність й ефективність інформації відіграють особливе значення. Інформаційне нецтво призводить до банкрутства.

Управління господарською діяльністю підприємств потребує такої інформації [5]:

- прогнозування ринкових процесів;
- відхилення від планових показників для прийняття оперативних рішень;
- науково-технічної інформації, яка містить нові наукові знання, інформацію про винаходи, технічні новинки своєї фірми та фірм-конкурентів.

Процес управління у будь-якій організації полягає в реалізації функцій, які взаємодіють між собою та формують єдиний процес, тобто безупинний ланцюг взаємозалежних дій.

Обсяг управлінської роботи має бути розподілений. Розподіл по горизонталі передбачає розміщення конкретних керівників на окремих посадах (на чолі окремих підрозділів). Наприк-

лад, начальник фінансового відділу, начальник виробничого відділу, начальник служби маркетингу. Горизонтально розподілена управлінська робота має бути скоординована по вертикалі — за рівнями управління: низовий (операційних керуючих — майстри); керівників середньої ланки (начальник відділу, директор філії); керівників вищої ланки (президент, віцепрезидент, голова ради).

Кожному рівню управління необхідна інформація, яка здобувається і розповсюджується в процесі комунікацій (зв'язку), переміщається всередині організації з рівня на рівень: по спадній, тобто з вищих на нижчі рівні; по висхідній (від нижчого до вищого). Крім того, організація потребує горизонтальних комунікацій для координації завдань і дій.

У керівника кожного рівня існують свої потреби в інформації. Він повинен уміти оцінити якісний та кількісний аспекти своїх інформаційних потреб, знати інформаційні потреби своїх начальників, колег і підлеглих. Інформаційні потреби залежать від цілей керівника, прийнятих ним рішень, показників оцінки результатів своєї роботи (його відділу, підлеглих). У процесі інформаційного обміну він повинен визначити такі поняття, як "занадто багато" і "занадто мало" (збільшення кількості інформації не обов'язково підвищує якість рішень). Вхідні дані необхідно "фільтрувати", відкидати непридатну для справи і залишати тільки придатну (релевантну) інформацію — дані, що стосуються конкретних проблем, людини, мети та періоду часу, "просіяти" для конкретних моделей, цілей, проблем і ситуацій, періоду часу.

Необхідно звернути увагу на одну немаловажну обставину: інформація буває двох видів — затребувана і незатребувана чи, виражаючись мовою фізиків, – потенційна і кінетична.

У будь-якому випадку я схильюсь до думки про те, що інформація є відображенням фактів (тому що інформація може бути і помилковою) у живій природі. Подібне відображення завжди має деяку мету (навіть у безцільному, на перший погляд, одержанні інформації, як-ось: споглядання, мимовільне спостереження, «нав'язана» інформація тощо).

В Україні єдиного гарантованого джерела інформації немає. Практика відносин ділових кіл свідчить про те, що ділові партнери можуть використовувати декілька інформаційних джерел [3]:

по-перше, інформацію, яку пропонує їм діловий партнер;

по-друге, інформацію з офіційних джерел. На жаль, дуже часто вона є застарілою, а от преса надає свіжу інформацію, але достовірність її викликає сумнів;

по-третє, інформацію, отриману з державних служб безпеки шляхом залучення персональних зв'язків;

по-четверте, інформацію, надану недержавними службами безпеки, персонал яких становлять переважно колишні працівники державних служб безпеки. Вони використовують свій багатий досвід, займаючись розвідкою та пошуком інформації.

Висновки. Поняття інформації й обліку багато в чому споріднені, тому їхній внутрішній зміст повинен визначатися, виходячи з того, співвідносяться ці категорії з фактами чи ні. Не складно здогадатися, що якщо які-небудь зведення не спираються на факти, то вони хоча і мають таку властивість, як інформативність, усе-таки є помилковою інформацією. Приблизно те саме відбувається і з роботою за назвою облік: у тому разі, якщо вона (робота) оперує фактами, то, як і інформація в аналогічній ситуації, така робота є помилковим обліком.

Будь-який облік і будь-яка інформація характеризуються наявністю цілей. З цього приводу Б.С. Українцев (який у 80-х роках ХХ ст. обіймав посаду директора Інституту філософії) писав, що без процесів керування не може бути інформації, — вона виникає тільки у високоорганізованій матерії і пов'язана з процесом керування. Тому неорганічна матерія не може мати інформації про саму себе [10].

Основною відмінністю обліку й інформації є те, що перший можливий тільки як діяльність людини, а друга може існувати й в інших (крім соціальних) органічних системах.

1. Василевич Ю. М. *Антикнига*. – К., 1998. 2. Грэхэм Л. Р. *Естествознание, философия и науки о человеческом поведении в Советском Союзе / Пер. с англ.* – М., 1991. 3. Дмитрієва О. *Чи реально знайти достовірну економічну інформацію в Україні ?/ Економіст*. – 2003.– № 2. – С. 8.

4. Жуков Н.И. Информация в свете ленинской теории отражения // Вопросы философии. – 1963. – № 11. 5. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. В.С. Пономаренка. – К., 2002. 6. Про інформацію. Закон України № 2657-ХП від 02.10.92 р // Голос України.– 1992.– № 217. 7. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Теорія економічного аналізу: Підручник. – Тернопіль, – 2002. 8. Основи інформаційних систем: Навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп // В.Ф. Ситник, Т.А. Писаревська, Н.А. Єрьоміна, О.С. Красва; За ред. В.Ф. Ситника. – К., 2001. 9. Справочник директора предприятия. – М., 1998. 10. Украинцев Б.С. Информация и отражение // Вопросы философии. – 1963. – № 2. 11. Урсул А. Д. Природа информации: философский очерк. – М., 1968. 12. Plank M. Scientific Autobiography and Other Papers. – N.Y., 1949. 13. Shannon C., Weaver W. The Mathematical Theory of Communication. – Urbana, 1949.

УДК 658

М.В. Гербут

Національний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПІДПРИЄМСТВА

© Гербут М.В., 2004

В умовах перехідної економіки в Україні актуалізується питання про формування сучасного механізму мотивації трудової діяльності, оскільки конкурентна боротьба між підприємствами на цьому етапі істотно загострюється і диктує нові правила економічної поведінки. Через те, що управління людськими ресурсами є однією із найважливіших підсистем управління підприємством, виникає необхідність у розробці такої системи мотивації, яка б забезпечувала свідому активізацію діяльності персоналу відповідно до цілей і обраної стратегії розвитку підприємства.

The issue of forming a modern mechanism of labor activity motivation is becomes more actual in the conditions of transitional economy of Ukraine. This is because the competition struggle between enterprises is more severe and dictates new rules of economical behavior. Human resources management is one of the most important subsystems of enterprise management which causes the elaboration of such a motivation system that provides for conscious activities of personnel according to the aims and the strategy of the enterprise development.

Постановка проблеми. В сучасних умовах важко знайти проблему, яка б більшою мірою визначала наше сучасне становище та формувала майбутні перспективи, ніж мотивація праці. Без врахування особливостей поведінки людей, розуміння того, чим керується особа в процесі праці, неможливо реалізувати жоден з найвагоміших проєктів.

Мотиваційні аспекти управління працею набули широкого застосування в країнах з розвинутою ринковою економікою. У нашій країні поняття мотивації праці з економічним змістом з'явилося порівняно недавно, у зв'язку з демократизацією виробництва. Раніше воно вживалося переважно у промисловій економічній соціології, педагогіці, психології. Це пояснювалося низкою причин. По-перше, економічна наука не прагнула проаналізувати взаємозв'язок своїх предметів з названими науками, і, по-друге, у чисто економічному сенсі донедавна поняття “мотивація” підмінювалося поняттям “стимулювання”. Таке обмежене розуміння мотиваційного процесу призводило до орієнтації на короткотривалі економічні цілі, на якнайшвидше досягнення прибутку. Це негативно впливало на потребо-мотиваційну особистість працівника і не зумовлювало